

Constatări și date statistice. Sesiunea de toamnă 2024.

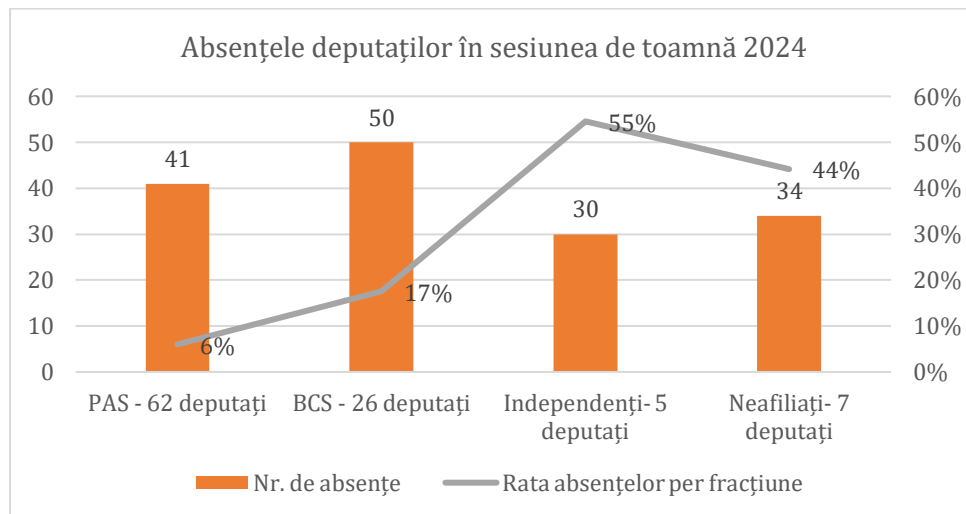
Sesiunea de toamnă (13 septembrie – 26 decembrie 2024) a Parlamentului a fost marcată de câteva aspecte pozitive, cum ar fi creșterea transparenței decizionale, diminuarea rulajului modificărilor operate la ordinea de zi, dar și de unele tendințe negative – absența de la ședințele plenare a deputaților, în special din opoziție, și neconvocarea ședințelor dedicate opoziției.

Organizarea ședințelor plenare. În sesiunea de toamnă 2024, Parlamentul s-a întrunit în 10 ședințe plenare, cu 4 mai puține decât în sesiunea de toamnă 2023. Diminuarea numărului de ședințe ar putea fi cauzată de desfășurarea referendumului republican și alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, perioadă în care deputații au fost implicați în campania electorală.

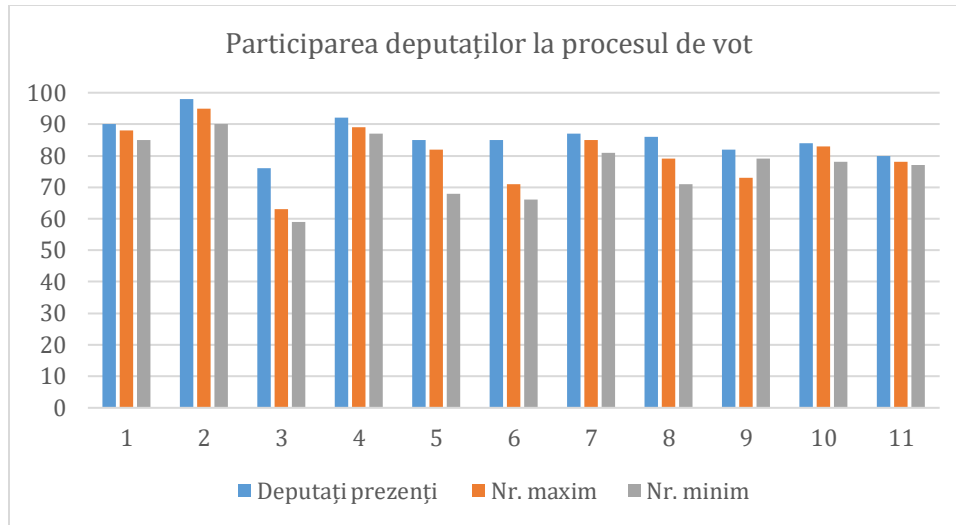
Ședințele plenare au avut loc săptămânal, în zilele de joi sau vineri, cu excepția lunii septembrie când au avut loc doar 2 ședințe, și lunii octombrie- când legislativul nu s-a întrunit nici într-o ședință plenară.

Și în sesiunea de toamnă 2024, nici una din ședințele plenare nu a fost dedicată proiectelor opoziției, deși urmau să aibă loc 2 astfel de ședințe, conform Regulamentului Parlamentului, care prevede examinarea chestiunilor propuse de opoziție în prima ședință din fiecare a șasea săptămână de la începerea sesiunii.

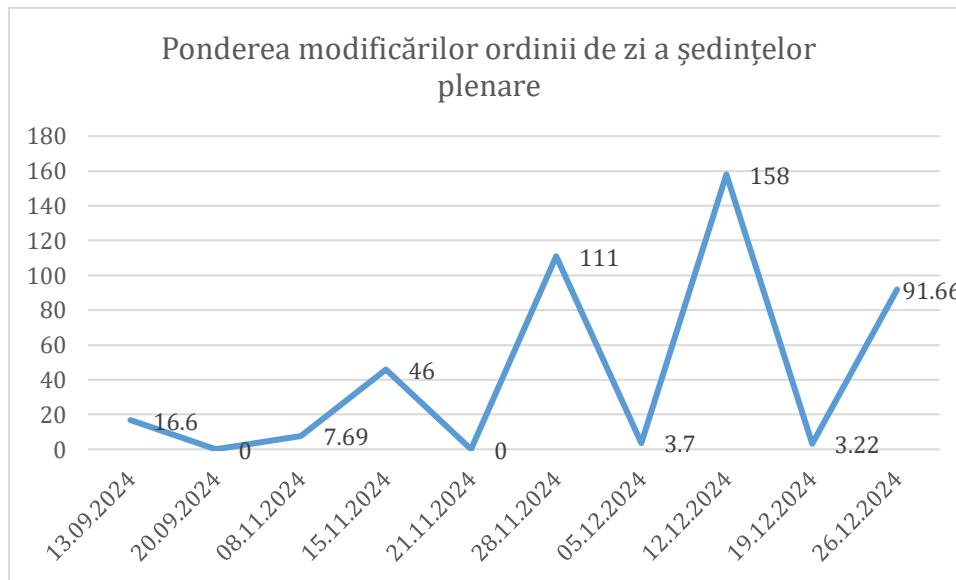
Absențele deputaților și participarea la vot. Cele mai multe absențe au fost înregistrate de deputații independenți cu 55 la sută și de către deputații neafiliați cu 44 la sută.

Dacă la începutul ședințelor plenare au fost înregistrați în medie 86 deputați, pe parcursul ședințelor participarea la vot a fost între 76 – 81% din deputații înregistrați.

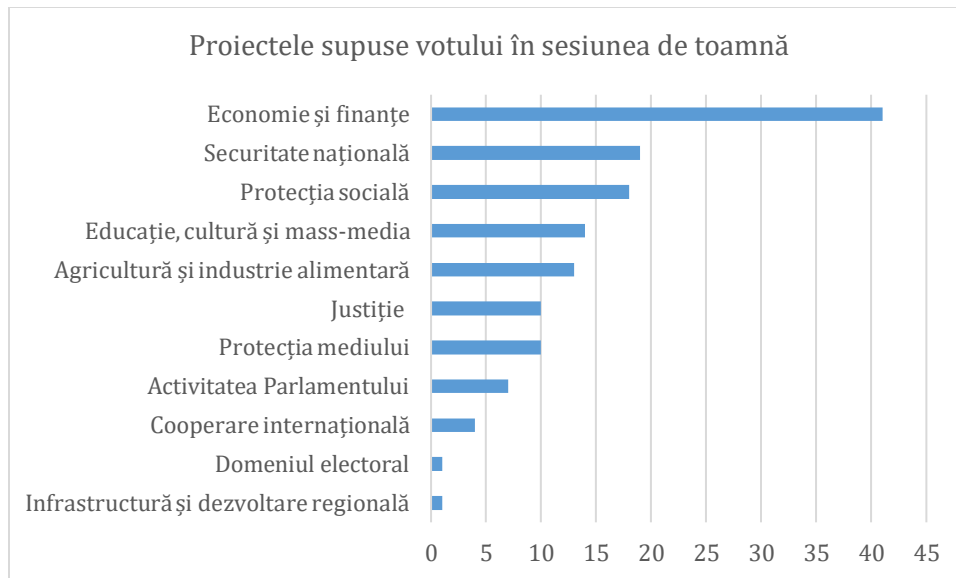
Ordinea de zi. Agendele ședințelor plenare au numărat în total 160 de subiecte incluse inițial, dar au fost modificate ulterior în proporție de circa 44%. S-a observat că cele mai multe modificări la ordinea de zi, care este, de regulă, bisăptămânală, sunt operate în cea de a doua săptămână, când, pe ultima sută de metri, sunt introduse sau excluse subiecte de pe ordinea de zi. Așadar, cele mai multe modificări au fost făcute la propunerea Biroului permanent - 68%, urmat de propunerile comisiilor permanente - 23%.

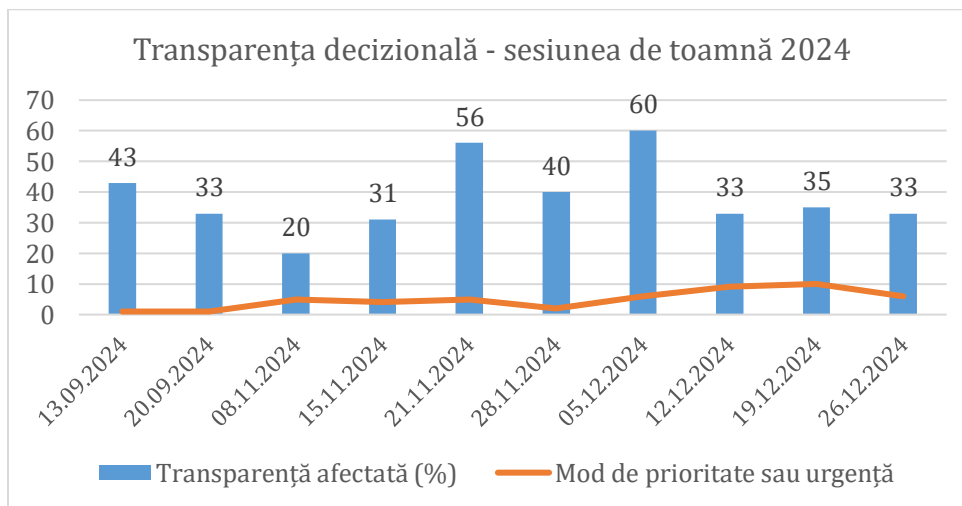
Proiecte supuse votului. Cele mai multe proiecte votate în cadrul sesiunii de toamnă 2024 au fost înregistrate de Guvern, numărul proiectelor fiind în creștere față de sesiunea de toamnă 2023, de la 55% la 75% din totalul proiectelor examinate în ședințele plenare. Pe de altă parte, se constată o micșorare a numărului proiectelor votate care au fost înregistrate de Președintele RM, de la 12% la 9%, iar deputații majorității parlamentare, de la 32% la 23%.

Au fost examinate în mod prioritar sau de urgență 36 la sută din proiectele votate la ședințele plenare. Din totalul de 71 de proiecte votate în lectura a doua, circa 37% au fost aprobate în ambele lecturi în aceeași ședință.

Această sesiune s-a remarcat prin menținerea priorității domeniului economiei (30%), fapt constatat și în sesiunile anterioare, urmat de domeniile securității naționale (14%) și protecției sociale (13%).

Transparența decizională. În sesiunea de toamnă 2024, gradul de încălcare a transparenței decizionale s-a diminuat, de la **49% la 38%**, dar s-au perpetuat aceleași probleme - nepublicarea actelor aferente proiectelor (rapoartele comisiilor, avizele autorităților, avizul Direcției General Juridice sau al Guvernului), în cazul a 34 de proiecte și nerespectarea termenului legal pentru prezentarea recomandărilor părților interesate, în cazul a 42 de proiecte. În cazul a 20 de proiecte de acte normative a căror transparență a fost afectată, acestea au fost examinate în mod prioritar sau de urgență. La cel puțin 2 ședințe plenare, din totalul de 10 din sesiunea de toamnă 2024, gradul de transparență decizională a fost afectat mai mult de 50%.

Funcția de control parlamentar. Majoritatea instrumentelor de control parlamentar (întrebări, interpelări, moțiuni, evaluarea ex-post) au continuat să fie utilizate parțial sau deloc. În sesiunea de toamnă 2024, deputații nu au înregistrat nici o întrebare și nici o interpelare. Astfel, constatăm că de la începutul legislaturii curente deputații nu au înregistrat nici o interpelare, iar numărul întrebărilor este în scădere.

În această sesiune deputații din opoziție au înregistrat o singură moțiune- de cenzură, care în urma dezbaterilor nu a fost susținută de plen.

La fel, constatăm că evaluarea ex-post juridică a fost însușită și se realizează în fiecare an la un nivel foarte înalt (100% - în 2023 și 95% - în 2024), iar realizarea evaluării ex-post de impact rămâne a fi una deficitară - 29%.

În această sesiune, legislativul și-a exercitat funcția de control parlamentar prin desfășurarea audierilor, atât a unor rapoarte, cât și a unor conducători ai autorităților publice.

Realizarea programului legislativ pentru anul 2024. Promo-LEX a monitorizat în ce măsură legislativul aplică [Programului legislativ pentru anul 2024](#), și dacă respectă termenii stabiliți. Conform programului, pe parcursul anului 2024, în Parlament urmau a fi prezentate și înregistrate cel puțin 192 de proiecte de acte normative. Doar 42% dintre acestea (81 din 192) au fost înregistrate în Parlament, fiind adoptate - 71. Astfel, constatăm că programul legislativ a fost realizat în proporție de 37% din totalul proiectelor planificate a fi adoptate pe parcursul anului 2024.

Circa 28% din numărul actelor adoptate au fost examinate în regim prioritar. Cele mai multe proiecte au fost înregistrate de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (10), Ministerul Finanțelor (11) și Ministerul Justiției (8). În unele cazuri, chiar dacă responsabil de prezentarea proiectelor este Guvernul (Ministerul Justiției și Ministerul Muncii și Protecției Sociale), deputații din fracțiunea PAS și-au asumat calitatea de autori la proiectele respective.

Promo-LEX consideră că existența unui program legislativ contribuie la predictibilitatea și transparența procesului decizional, însă cu regret constatăm, că pentru anul 2025 nu a fost aprobat un asemenea document.